

ISSN: 2146-4901
e-ISSN: 2667-6575

Üniversite Öğrencilerinde Din-Kadın-Evlilik İlişisine Bakış (Atatürk Üniversitesi Örneği)

A View On The Relationship Between Religion-Woman-Marriage In University Students (Atatürk University Example)

Lokman CERRAH

ORCID: 0000-0002-7330-4422 | E-Posta: lokmancerrah@atauni.edu.tr

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
Assoc. Prof., Dr., Atatürk University, Oltu Faculty Of Humanities And Social Sciences,
Social Work Department,
Erzurum, Türkiye
ROR ID: [03je5c526](https://orcid.org/03je5c526)

Article Information / Makale Bilgisi

Citation / Atıf: Cerrah, Lokman. "Üniversite Öğrencilerinde Din-Kadın-Evlilik İlişisine Bakış (Atatürk Üniversitesi Örneği)". *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 32 (Eylül 2023), 187-218. <https://doi.org/10.35415/simakifd.1228352>

Date of Submission (Geliş Tarihi)	02. 01. 2023
Date of Acceptance (Kabul Tarihi)	07. 04. 2023
Date of Publication (Yayın Tarihi)	15. 09. 2023
Article Type (Makale Türü)	Research Article (Araştırma Makalesi)
Peer-Review (Değerlendirme)	Double anonymized – Two External (İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme).
Ethical Statement (Etik Beyan)	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur). This study was produced from the data obtained in the project "Perception of Religion and Religious People in Adolescents" coded SBA-2021-10208 supported by Atatürk University BAP unit (Bu çalışma Atatürk Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenen SBA-2021-10208 kodlu "Ergenlerde Din ve Dindar İnsan Algısı" projesinde elde edilen verilerden üretilmiştir).
Plagiarism Checks (Benzerlik Taraması)	Yes (Evet) – Ithenticate / Turnitin.
Conflicts of Interest (Çıkar Çatışması)	The author(s) has no conflict of interest to declare (Çıkar çatışması beyan edilmemiştir).
Complaints (Etik Beyan Adresi)	suifdergi@gmail.com
Grant Support (Finansman)	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research. (Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır).
Copyright & License (Telif Hakkı ve Lisans)	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. (Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır).

Özet

Sanayileşme süreci ile beraber kadının ev dışına çıkması ve çalışma hayatında yer alması geleneksel aile anlayışını ve bu anlayışa dayalı yaşam tarzını kökten değişime uğratmıştır. Özellikle geleneklerin ve dinin etkisinin asgariye indiği modern toplumlarda değişimin boyutu çok daha büyük olmuştur. Bu araştırma üniversite öğrencilerinin kadının özgürlüğüne, eş seçimine, nikah tercihlerine ve evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışlarını ve bu bakış açısının bazı değişkenler açısından (cinsiyet, eğitim görülen alan, mezun olunan lise türü, ailenin dini yaşam durumu ve öğrencilik süresince konaklanan yer) farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeye yöneliktir. Araştırma kesitsel, nicel ve betimsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Nicel ve betimsel bir tarama modelini esas alan çalışmada Atatürk Üniversitesi örgün lisans öğrencilerinden “zümrelere göre (tabakalı) örnekleme yöntemi ile belirlenen toplam 989 kişilik katılımcı grubu örnekleme oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri yedi farklı eğitim alanından ve %63,4’ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Çoğunlukla Anadolu Lisesi ve İmam Hatip Lisesi mezunu olan öğrencilerin %47,7’si Kredi Yurtlar Kurumu’na ait yurtlarda kalmaktadırlar. Ailelerin dini yaşama derecelerine bakıldığında ise öğrencilerin %73’ünü ailelerini dindar olarak tanımlamaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcı üniversite öğrencileri, büyük bir oranla dini nikah-resmi nikah birlikteliğini tercih ederken hiçbir nikah türünü tercih etmeyenler %3,5 gibi çok düşük bir oranda kalmaktadır. Katılımcı üniversite öğrencileri evlilik dışı cinsel ilişkiye %69,5 gibi önemli ölçüde olumsuz bakmaktadır. Eş seçiminde dikkat edilen kriterler açısından bakıldığında ise üniversite öğrencileri dindarlığı bir kıstas olarak görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının kadın erkek eşitliği noktasında olumlu düşündüğü görülürken, öğrencilerin tam olarak üçte birinin ise kadınların da istediği gibi giyinebilmeleri ve erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine katılmadıkları dikkat çekmektedir. Ayrıca cinsiyet, eğitim görülen alan, mezun olunan lise türü gibi değişkenler bu görüşlerde bir farklılığa yol açmaktadır. Özellikle bu değişkenler içerisinde din ile bağlantılı olanlara (eğitim görülen alan, mezun olunan lise türü, öğrencilikte barınma yeri ve ailenin dindarlık derecesi) bakıldığında diğer değişkenlere göre önemli bir farklılaşmanın gerçekleştiği dikkat çekmektedir. Özellikle dinin nikah tercihlerinde, evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışta, evlenilecek kişide dindarlık kriterini aramada önemli farklılığa yol açtığı söylenebilir. Çünkü eğitim görülen alanı ilahiyat, mezun oldukları lise türü İmam hatip lisesi olanlar ve ailesinin çok dindar olduğunu söyleyenlerin diğer gruplara göre daha yüksek oranda resmi-dini nikâhı birlikte istedikleri dikkat çekmektedir. Yine aynı grup öğrenciler evlilik dışı cinsel ilişkiye diğer gruplara göre çok yüksek oranda olumsuz bakmaktadırlar. Ayrıca din bilimleri öğrencilerinin neredeyse tamamına yakının (%90,4) evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih ettikleri görülmektedir. Benzer bir yaklaşım kadınların erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine katılım noktasında da rastlanmaktadır. Çünkü kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en düşük katılım (%13,9) din bilimleri öğrencilerinde ve (%28,1) İHL mezunu olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. Bütün bu veriler dört şekilde yorumlanabilir. Birincisi dini nikâhın toplumun yeniliğe en açık, düşünen ve sorgulayan ve çağı en iyi okuma imkânına sahip kesimi olan üniversite öğrencileri içerisinde bile ne kadar kökleşmiş ve yerleşmiş olduğunu gösterir. İkincisi ise yine aslında bu bağlamda üniversite öğrencilerinin geleneksel aile yapısının etkisini önemli ölçüde taşıdıklarını gösterir. Üçüncüsü din ve geleneğin toplum üzerinde aile kurumu ve onunla ilişkili mevzularda etkisinin önemli ölçüde devam ettiğini gösterir. Dördüncüsü, üniversite öğrencilerinin sadece yarısının kadının özgürlüğü konusunda olumlu bir düşüncede olduklarıdır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Din, Evlilik, Kadın, Nikah, Üniversite Öğrencileri, Aile.

Abstract

Along with the process of industrialization, the emergence of women in the workforce and their presence in the public sphere has fundamentally changed traditional family values and lifestyles. The extent of this change is even greater in modern societies where the influence of tradition and religion is minimal. This research aims to examine university students' views on women's freedom, partner selection, marriage preferences, and extramarital relationships, and whether these attitudes vary by gender, educational background, type of high school attended, family's religious life, and place of residence during their university years. The study was designed as a cross-sectional, quantitative, and descriptive study. The total sample of 989 participants was selected using a stratified random sampling method based on different academic departments at Atatürk University. The participants included university students from seven different academic departments, with 63.4% being female. The majority of students were graduates of Anatolian and Imam Hatip High Schools, and 47.7% of students lived in dormitories belonging to the Credit and Dormitories Institution. When looking at the degree of religiosity in their families, 73% of students described their families as religious. According to the research results, the participating university students prefer religious and legal marriages, have a significantly negative view of extramarital relationships, consider religiosity an important criterion in partner selection, and believe that women should be as free as men to a rate of 50%. Moreover, variables such as gender, educational background, and high school type lead to differences in these views. In particular, religion plays an important role in the preference for marriage types and views on extramarital relationships. It is noteworthy that students majoring in theology, those who attended Imam Hatip High School, and those who described their families as very religious had a higher preference for religious and legal marriages compared to other groups. Similarly, this group of students had a highly negative view of extramarital relationships compared to other groups. Additionally, almost all students majoring in religious studies (90.4%) preferred their future partners to be religious. In terms of women's freedom, the lowest participation rate (13.9%) in the idea that women should be as free as men was found among students majoring in religious studies, while graduates of Imam Hatip had a participation rate of 28.1%. All of these data can be interpreted in four ways. Firstly, it shows how deeply rooted and established religious marriage is in even the most open-minded, thinking, and questioning segment of society - university students. Secondly, it highlights the significant differences in attitudes towards extramarital relationships and partner selection criteria among different groups of students based on their educational background and family religious life. Thirdly, it shows the continuing importance of religion in shaping people's attitudes towards marriage and women's rights in a modern society. Lastly, it underlines the need for further research to better understand the relationship between religion, tradition, and modernization in contemporary Turkish society.

Keywords: Sociology of Religion, Religion, Marriage, Woman, University Students, Family.

Giriş¹

Aile kurumu özellikle ilahi dinler için çok önemlidir. Çünkü bu tür dinlerin hem yeni üyelerin katılımı hem de yeni nesillere aktarımı noktasında ailenin önemli işlevleri bulunmaktadır. Fakat modernite ve sekülerleşmenin etkileri ile ailenin birey ve toplum üzerindeki etkisi gittikçe azalmakta ve birtakım işlevlerini kaybetmektedir. Modernite ve sekülerleşmenin daha hızlı ve etkili olarak gerçekleştiği üniversiteler ise bu açıdan daha önemli hale gelmiştir. Literatüre bakıldığında üniversite öğrencileri ile evlilik-kadın-din-nikah, eş seçimi kriterleri² kavramlarını içerisine alan çok sayıda araştırma yapıldığı görülebilir. Fakat özellikle dinin üniversite öğrencilerinin görüşleri üzerindeki etkilerini bu şekilde farklı değişkenler üzerinden ele alan çalışma pek bulunmamaktadır. Bu çalışmada ailenin dindarlık derecesi, öğrenim görülen alan, mezun olunan lise türü ve öğrencilik sürecinde kalınan barınma yeri gibi farklı değişkenler üzerinden dini nikah, evlilik dışı cinsel ilişki, eş seçiminde dindarlık kriteri ve kadının özgürlüğüne bakış araştırılmakta ve bireyin din ile ilişkisinin düşünceleri üzerindeki etkileri saptanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın ana problemi "Üniversite öğrencilerinin kadının özgürlüğüne, eş seçimine, nikâh tercihlerine ve evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışları nedir?" sorusudur. Bu ana problem çerçevesinde araştırmanın cevaplamaya çalıştığı alt problemler ise şu şekilde sıralanabilir:

1) Üniversite öğrencilerinin evlilikte tercih ettikleri nikah türü cinsiyete, eğitim görülen alana, mezun olunan lise türüne, ailenin dini yaşama durumuna ve öğrencilik sürecinde konaklanan yere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

¹ Bu çalışma Atatürk Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenen SBA-2021-10208 kodlu "Ergenlerde Din ve Dindar İnsan Algısı" projesinde elde edilen verilerden üretilmiştir.

² Aliye Betül Deniz - İshak Aydemir, "Üniversite Öğrencilerinin Aile ve Evliliğe İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi", *Toplum ve Sosyal Hizmet* 32/1 (2021), 59-78; Nur Hilal Yıldırım, *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri İle Evliliğe Yükledikleri Anlam Ve Eş Seçme Kriterleri Arasındaki İlişki* (İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim, Yüksek Lisans Tezi, 2019); Şahamet Bülbül - Melek Sinan, "Üniversite Gençliğinin Muhafazakar Tutumlar Açısından İncelenmesi", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/1 (2010), 186-217; Fatma Gül Ceylan, *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1994); Hasan Bacanlı, "Eş seçimi tercihleri.", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2/15 (2001), 7-15; N. Dilbaz, "Üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili tutumları", *Ankara Tıp Dergisi* 14/1 (1992), 17-24; Gökay Keldal, "Üniversite Öğrencilerinin Gözünden Evlilik", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23/2 (2021), 375-393; Nurşen Adak, "Evlilik Veya Evlilik Dışı Birlikte Yaşama: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", *Sosyoloji Dergisi* Armağan Sayısı (2016), 23-40; Meltem Akbaş vd., "Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler", *Çukurova Medical Journal* 44/1 (2019), 93-100; Nihan O. Tunçdemir, "Üniversite Gençliğinin Evlilik Öncesi Cinselliği Ve Bekareti İnşası", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/67 (2019).

2) Üniversite öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışları cinsiyete, eğitim görülen alana, mezun olunan lise türüne, ailenin dini yaşama durumuna ve öğrencilik sürecinde konaklanılan yere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

3) Üniversite öğrencilerinin eş seçiminde dindarlık kriterleri cinsiyete, eğitim görülen alana, mezun olunan lise türüne, ailenin dini yaşama durumuna ve öğrencilik sürecinde konaklanılan yere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

4) Üniversite öğrencilerinin kadınların özgürlüğüne ve kadın-erkek eşitliğine bakış açıları cinsiyete, eğitim görülen alana, mezun olunan lise türüne, ailenin dini yaşama durumuna ve öğrencilik sürecinde konaklanılan yere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

2. Araştırmanın Yöntem, Evren ve Örnekleme

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin kadının özgürlüğüne, eş seçimine, nikâh tercihlerine ve evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışlarını ve bu bakış açısının bazı değişkenler açısından (cinsiyet, eğitim görülen alan, mezun olunan lise türü, ailenin dini yaşam durumu ve öğrencilik süresince konaklanılan yer) farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeye yöneliktir. Araştırma kesitsel, nicel ve betimsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Kesitsel tarama araştırması, verilerin araştırma için tespit edilen evrenden ve bu evrende yer alan katılımcılardan bir zaman noktasında toplanması ile gerçekleştirilir³. Betimsel araştırma modeli, var olanı olduğu şekliyle tespit etmeyi, tanımlamayı amaçlayan aralarında farklılık veya ilişki aramayan araştırma modeli olarak tanımlanır⁴.

Araştırmada kişisel bilgi formu ve katılımcıların “kadın, evlilik, nikah tercihi” konularında görüşlerinin sorulduğu form olmak üzere iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Katılımcıların nikah tercihlerini tespit için “Evlilikte hangi tür nikâhı tercih edersiniz?” sorusu⁵, kadınların özgürlüğüne bakış için “Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar özgür olmalı” sorusu⁶, evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış için

³ Satılmış Tekindal, *Nitel, Nicel, Karma Yöntem Araştırma Desenleri ve İstatistik* (Ankara: Nobel Akademik yayıncılık, 2021), 182.

⁴ A. Erkuş, *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci* (Ankara: Seçkin, 2011), 93.

⁵ Akbaş vd., “Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler”; Ahmet Ayhan Koyuncu- Zeynep Dilekli, “Kendini Dindar Olarak Tanımlayan Gençlerin Aile Algısı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Afyonkarahisar İli Örneği”, *Kocatepe İslami İlimler Dergisi (Online)* 5/1 (2022), 67-92; Muhammet Bener, *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ Örneği)*. (Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011).

⁶ Duygu Vefikuluçay Yılmaz vd., “Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 6/1 (2009); D. Vefikuluçay vd., “Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin

“Evlilik dışı cinsel ilişki bütün insanlar için kötüdür.” sorusu ⁷ ve eş seçiminde bir kriter olarak dindarlığa bakış için “Gelecekte evleneceğim insanın dindar bir kimse olmasını tercih ederim.” sorusu ⁸ literatür taranarak oluşturulmuştur.

Araştırmada kullanılan anket formu için öncelikle Atatürk Üniversitesi’ne hem etik kurul onayı hem de uygulama izni için başvurulmuş, Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Başkanlığı’ndan 16.11.2021 tarih ve E.88656144-000.2100313485 sayılı etik kurul onayı ve gerekli uygulama izni alınarak uygulama aşamasına geçilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi’nde 2021-2022 eğitim yılında lisans düzeyinde örgün ve lisans tamamlama şeklinde eğitim alan 40.086 öğrenci oluşturmaktadır. Evren benzer eğitim alanları dikkate alınarak yedi ayrı kategori olarak düzenlenmiştir. Bu eğitim alanları Beşerî ve Sosyal Bilimler (Hukuk, İİBBF, İletişim ve Oltu Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültesi), Din Bilimleri (İlahiyat Fakültesi), Sağlık Bilimleri (Diş Hekimliği, Hemşirelik, Sağlık Bilimleri ve Tıp Fakültesi), Eğitim ve Spor Bilimleri (Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri fakültesi), Mühendislik ve Mimarlık alanı (Mimarlık ve Tasarım fakültesi ve Mühendislik Fakültesi), Edebiyat ve Güzel Sanatlar alanı (Edebiyat, Güzel Sanatlar ve Konservatuvar) ve Yabancı Dilledir. Bu evrenin %18’i (7163 kişi) Beşerî ve Sosyal Bilimler alanında %9,5’i (3659 kişi) Din Bilimleri alanında %19’u (7217 kişi) Sağlık Bilimleri alanında, %14,8’i (5642 kişi) Eğitim ve Spor Bilimleri alanında, %13,7’si (5248 kişi) Mühendislik ve Mimarlık Tasarım alanında, %19’u (7101 kişi) Edebiyat ve Spor Bilimleri alanında ve %5,5’i (2077 kişi) de Yabancı diller alanında eğitim görmektedir.

Araştırmanın örneklem seçiminde özellikle ana kütleyi oluşturan doğal alt grupların araştırmacı tarafından tanımlanabildiği ve ayrıca yine ana kütlenin büyük olduğu durumlarda kullanılan “zümrelere göre (tabakalı) örnekleme yöntemi ⁹ tercih edilmiştir. Bizim çalışmamızda da eğitim görülen alanlar alt gruplar olarak belirlenmiş, bu alanların evren içerisinde bulunma oranları dikkate alınarak örneklemin dağılımı yapılmıştır.

toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları”, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 14/2 (2007), 12-27; Mehmet Baki Bilik vd., “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ve Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Lise Öğrencilerinin Tutumları”, *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4 (2019), 143-160.

⁷ B.N. Duman vd., “Üniversiteli Gençlerin Üreme Sağlığı ve Cinsel Sağlığa İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları”, *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi* 3/1 (2015); Keldal, “Üniversite Öğrencilerinin Gözünden Evlilik”; Hatice K. Süt vd., “Hemşirelik bölümü yaz okulu öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler”, *TAF Prev Med Bul* 14/4 (2015).

⁸ Bener, *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ Örneği)*.; Hasan Bozgeyikli- Emre Toprak, “Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi* 1/1 (2013).

⁹ A. Ercan Gegez, *Pazarlama Araştırmaları* (İstanbul: Beta, 2019), 197.

Bu bağlamda araştırmanın örneklemini söz konusu yöntemle ve alt gruplara dağılımı da dikkate alınarak evrenden tespit edilen 989 kişi oluşturmaktadır. Bu sayı,

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$$

Formülü¹⁰ ile %99 güvenilirlik seviyesi ve %5 hata payı için hesaplama yapıldığında elde edilen 655 sayısından daha yüksektir.

Araştırmada anket formu aracılığı ile toplanan veriler SPSS 20 programında analiz edilmiştir. İlk olarak frekans ve yüzdelerle durumları belirlenmiş daha sonra verilerin dağılımlarının normal olup olmadığı Kolmogorov Simirnov (K-S)/Shapiro-Wilks (W) testleri değerlendirilmiş ve normal dağılıma sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple nonparametrik testlerden Ki-Kare testi uygulanarak bağımsız değişkenler arasında fark olup olmadığı, fark varsa bu farkın anlamlı olup olmadığı analiz edilmiştir. Ki-Kare testi hesaplamalarında istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak değerlendirilmiştir.

2. Din Bağlamında Aile, Kadın, Evlilik ve Nikâha Bakış

Bütün toplumlarda var olan iki kurum olarak din ve ailenin tarihsel süreçte her zaman birbirleriyle çok yakın ilişki içerisinde oldukları söylenebilir (Kirman, 2012, 631). Özellikle evrensel dinler açısından aile kurumu çok önemli bir role ve hayati işlevlere sahiptir. Çünkü her din, kendisine inanan, takip eden ve kendisi için mücadele eden bir cemaate ihtiyaç duyar. İşte aile bu cemaati oluşturmanın ve devamını sağlamanın en temel yoludur. Çünkü aile kurumunun en belirgin işlevleri arasında bireyin sosyalleşmesini sağlamak, kültürün yeni nesillere aktarımını sağlamak ve toplumsal yaşamın sağlıklı bir şekilde devamına imkân sağlayacak şekilde nüfus planlamasına yardımcı olmak bulunmaktadır. Bütün bu işlevler aynı zamanda dinin de yeni nesillere sağlıklı bir şekilde aktarımına yardımcı olması açısından önemlidir. Dolayısıyla dinler, sağlıklı bir aile kurumuna ihtiyaç duyarlar.

Dinler özellikle de ilahi dinler hedefledikleri aile düzenini hem oluşturmak hem de bunu korumak maksadıyla çok sayıda yasak ve emirler va'z ederler. Bu bağlamda bir toplum için cinselliğin ilkeleri ve sınırlarının da genellikle o toplumun kabul ettiği din,

¹⁰ Tekindal, Nitel, Nicel, Karma Yöntem Araştırma Desenleri ve İstatistik, 172.

gelenekler, örf ve hukuk sistemi tarafından belirlendiği söylenebilir (Kurt, 2009, 6). Aile, toplumun oluşması ve varlığını devam ettirebilmesi için gerekli en temel kurum olarak değerlendirilebilir. Tarihin en eski kurumu olan evlilik kurumu özellikle ailenin kayıt altına alınması, meşrulaşması ile soy karışıklıklarının önlenmesi amacıyla ortaya çıkmıştır ¹¹.

Aile kurumu neredeyse bütün toplumlarda çoğunlukla evlilik vasıtasıyla oluştuğu için aile kurmak için atılan ilk adım da evlilik olmaktadır ¹². Evlilik sadece iki insanın bir araya gelmesini amaçlayan basit bir olay değildir. Aksine evlilik ile beraber insanlar nesillerini devam ettirmeyi, topluma yeni katılan bireylerin sosyalleşmelerini, böylece kültürel değerlerin aktarımını sağlamayı amaçlarlar. Aynı zamanda evlilik ile cinsel ihtiyaçların karşılanmasını toplum açısından meşru bir zemine oturtmak amaçlanır ¹³. İslâm açısından bakıldığında da fitrata uygun bir din olma ile özelliği İslam, insanoglunun yine fitratına uygun duygularının meşru yollardan doyurulmasına izin vermiş ve ona bunun nasıl olması gerektiğini göstermiştir ¹⁴. Daha detaylı olarak bakıldığında İslam'ın ailenin kurulma aşamasında eş seçimine, eşle bir araya nasıl gelinebileceğine, cinselliğin ne zaman ve nasıl yaşanabileceğine dair çeşitli kriterler, emir ve yasaklar koyduğu görülebilir.

Evlilik iki karşıt cins arasında nikah akdi ile gerçekleşmektedir. Fakat bu iki karşıt cinsin birbirlerini nasıl buldukları da ayrıca önemlidir. Çünkü evlilik bağının oluşması ve bu bağın devam ettirilebilmesi için bir eş seçimi süreci gereklidir. Eş seçimi her toplumda, kültürde ve dinde farklılık gösterse de tarihsel süreçte günümüze kadar gelen tamamen insana özgü bir olgudur ¹⁵. İnsanlarda evlilik maksadıyla eş seçimi, aynı zamanda bireyin toplumdaki statüsünü, yaşamını ve geleceğini önemli ölçüde etkileyen karmaşık bir süreçtir. Çünkü birey, seçtiği eşin özellikleri doğrultusunda bundan sonra nasıl bir yaşam süreceğine, bu yaşamı kiminle sürdüreceğine, çocukları için nasıl bir anne/baba istediğine karar vermiş olmaktadır ¹⁶. Eş seçiminin bilimsel çalışmalarda da çok yönlü olarak ele alındığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında eş seçimi ile ilgili olarak geliştirilen kuramlar dikkat

¹¹ Gönül Budak, "Endüstrileşme Süreci İçinde Ailenin Yeri ve Önemi", 1. *Aile Şûrası* (Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1990), 195.

¹² M. Ali Kirman, "Modernleşme Sürecinde Nikahın Kutsallığı Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme", *Dinlerde Nikah* (İstanbul: İSAV, 2012), 629.

¹³ Bozgeyikli- Toprak, "Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi", 71.

¹⁴ Nihat Yatkın, "İslam'da Evlilik ve Eş Seçiminde Dindarlığın Tercih Edilmesi", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 33 (2010), 47.

¹⁵ Halil İbrahim Acar, "Evlendirme Engeli Olarak Din Farkı", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17 (2002), 30.

¹⁶ İlhan Topuz, "Dini Değerlerin Karar Alma Süreçlerindeki Etkisi", *Marife Kış* (2013), 74.

çekmektedir. Bu kuramların her birisi eş seçimi için farklı bir kritere vurgu yapmaktadır. Mesela evrim kuramı eş seçiminin biyolojik yanına vurgu yaparken, sosyal değiş tokuş kuramı eş seçiminin sosyal yanına vurgu yapmakta, sosyal rol kuramı eş seçiminde kültürel rollerin önemini vurgulamakta, benzerlik kuramı benzerliğin önemini vurgulamakta ve farklılık kuramı da eş seçiminde farklılığın rolünü vurgulamaktadır¹⁷. İslam açısından bakıldığında da eş seçimine büyük önem verildiği ve bu konuda bazı kriterler ortaya konulduğu görülebilir. Nitekim Hz. Peygamber'in "Bir kadınla, dört özelliğinden dolayı evlenilir: Zenginliği için, asaleti için, güzelliği için ve dindarlığı için. Eli toprak olasıca! Sen dindar olanı tercih et"¹⁸ sözü hem eş seçiminde insanların nelere dikkat ettiklerini hem de Müslümanların özel olarak neye dikkat etmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Evlilik, her toplum ve kültürde farklı ritüeller içererek yine farklı şekillerde gerçekleşmesine rağmen ortak bir nokta olarak hepsinde nikâh ile başlar¹⁹. Nikâhla beraber ortaya çıkan evlilik akdi, hukuki olarak evlenmeleri açısından bir sakınca bulunmayan erkek ve kadının sürekli bir hayat arkadaşlığını oluşturmak amacıyla birlikte olmalarını sağlayan²⁰, dolayısıyla sadece basit bir duygusal ve cinsel bağ olmayıp her iki tarafa da çeşitli hak ve sorumluluklar yükleyen bir anlaşmadır. Gerek gayri meşru ilişkiyi engellemesi gerek neslin devamını sağlaması yönüyle nikâh birey ve toplum üzerinde olumlu etkilere sahiptir²¹.

Fakat Türkiye’de nikah konusunda farklı uygulamaların olduğu bilinen bir durumdur. Türk medeni Kanunu’na göre nikah akdi tek olup yine kanunun izin verdiği belirli kişiler tarafından yerine getirilir. Fakat halk arasında kanunla belirlenen nikah dışında ya tamamen tek başına ya da resmi nikahla beraber kıyılan ve imam/dini nikah adı verilen ikinci bir nikah uygulaması yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Liv’in konu ile ilgili yaptığı çalışmada imam nikahının tercih edilmesindeki psikolojik etmenleri resmi nikahın yetersiz görülmesi, nişanlılık dönemini daha rahat geçirebilme düşüncesi, birden fazla evlilik yapma

¹⁷ Gökçe Sancak Aydın- Ayhan Demir, "Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları", *Ege Eğitim Dergisi* 18/2 (2017), 529.

¹⁸ Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail Buhârî, *Buhârî* (Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1993), Nikâh, 16.

¹⁹ Kirman, "Modernleşme Sürecinde Nikahın Kutsallığı Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme", 630.

²⁰ A. Yaman, *Ahlak ve Hukuk Ekseninde Aile Hayatımız* (Ankara: DİB Yayınları, 2015), 49.

²¹ Saadet Çiftkat, *Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki aile irşat ve rehberlik hizmetlerinin din eğitimi açısından değerlendirilmesi (Elâzığ İli Örneği)* (Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011), 64.

düşüncesi ve evlilik akdinin sonuçlarından bir kısmını kabul etmeme şeklinde dört başlık altında ele alınmıştır²²

İslam açısından bakıldığında nikahın şartlarında arasında bir din adamı veya hukukçu huzurunda kıyılması şartı yer almamaktadır. Fakat nikah akdinin bireysel ve toplumsal hayat açısından önemi dikkate alınarak onun hukuki yönüne vakıf bir şahıs tarafından kıyılmasına önem verilmiştir²³. Söz konusu şahısların nikah akdinde görev almaları ise özellikle nikah şartlarının yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek ve sahih bir akdinin gerçekleşmesini sağlamak içindir²⁴.

Bu konuların aslında temelinde kadın-erkek ilişkisi ve toplum ile dinlerin bu ilişkiye bakışları yer almaktadır. Tartışmaların odak noktasını ise gerek ailede gerek erkek karşısında ve gerekse toplumda kadının yerinin neresi olduğu ve hak sorumluluklarının neler olduğu sorusu oluşturmaktadır. Aslında kadın-erkek ilişkisi kendisine has nitelikleri ve birbirleri karşısındaki yerleri insanlık tarihi boyunca farklı şekillerde algılanmış, tartışılmış ve yorumlanmıştır²⁵. Fakat özellikle son yüzyıldaki en önemli tartışma konularından birisinin kadın-erkek eşitliği ve kadınların sahip olması gerektiği iddia edilen haklar ile ilgili olduğu söylenebilir²⁶. Bu meselede üzerinde belki de en çok durulan husus genel olarak dinlerin fakat özel olarak İslam dininin ve yine O'nun etkisinde şekillendiği ifade edilen gelenek ve göreneklerin konuya bakışının nasıl olduğu konusudur. Bu bağlamda dini metinlerden konu ile ilgili bölümleri esas alan geleneksel bakışın kadın erkek ilişkisini birbirini tamamlayan bir ilişki olmaktan çıkararak bir üst ilişki haline getirdiği ve adeta kadını erkeğin hegemonyası altına soktuğu ifade edilmektedir²⁷. Bu tartışmalarda spesifik olarak ele alınan ve kadın aleyhine ayrımın yapıldığı ileri sürülen konular ise miras, boşanma, evlilik ve çocuğun velayeti şeklinde sıralanabilir²⁸. Fakat konuya bütüncül olarak bakıldığında ilahi dinlerin her birisinin kutsal metinlerinde kadın ve erkeğin durumları ile ilgili hem olumlu

²² Cemil Liv, "Günümüzde İmam Nikahına Yönelişlerin Gerekçeleri ve Resmi Nikah ile İmam Nikahının Fıkhi Açısından Karşılaştırılması", *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2014), 165.

²³ İsmail Köksal, "Uygulamadaki Resmi ve Dini Nikahların Fıkhi Yönü", *Bilimname* 16/1 (2009), 29.

²⁴ M. Akif Aydın, "Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri", *Osmanlı Araştırmaları* 3/3 (1982), 2.

²⁵ Kadir Durmuşoğlu- Abdurrahman Kurt, "Üç Kur'an yorumunda kadının Ötekiliği", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (2008), 622.

²⁶ Akdemir, Salih, "Tarih boyunca ve Kur'an-ı Kerim'de Kadın", *İslami Araştırmalar* 5/4 (1991), 260-270.

²⁷ M. Hanifi Palabıyık, "Toplumsal Cinsiyet Ve İslam Düşüncesinde Kadın", *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi* 1/2 (ts.), 85.

²⁸ Farhad Kazemi - Didem Özalpat, "Toplumsal Cinsiyet, İslam ve Politika", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 53/1 (2004), 254.

hem de olumsuz olarak değerlendirilebilecek ifadelerin bulunduğu görülebilir. Mesela Tevrat'ta kadının erkeğin kaburga kemiğinden yaratıldığı, erkeğin bu sebeple karısına bağlanacağı ve ikisinin bir beden olacağı yer almakta dolayısıyla birbirini tamamlayan iki eşit parça olarak değerlendirilmektedir (Yaratılış 2:21-24.) Benzer bir ifade Yeni Ahit'te de "Artık ne Yahudi ne Grek ne köle ne özgür ne erkek ne dişi ayrımı var. Hepiniz Mesih İsa'da birsiniz." (Galatyalılar 3:28) şeklinde yer almaktadır. Görüldüğü gibi burada da iki cinsiyet birbiriyle denk sayılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de de kadın -erkek eşitliğini en bariz şekilde "Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan, ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen yayan rabbinize itaatsizlikten sakının..." (en-Nisa 4/1) ve "Sizi bir tek candan yaratan, kendisiyle mutlu olsun diye ondan da eşini yaratan O'dur....." (Araf 7/189) ayetleri dile getirmektedir. Fakat aynı kutsal metinlerde konu ile ilgili olumsuz olarak değerlendirilebilecek ifadeler de bulunmaktadır. Mesela Tevrat'ta kadının doğum sancısı ile cezalandırıldığı ve aynı zamanda kocasının yönetiminde olması gerektiği (Tekvin, 3:16) bildirilirken diğer bir yerde kadınlar yağmalanabilecek bir mal (Tekvin, 20:14) şeklinde ele alınmaktadır. Yeni Ahit'te de kadın erkeğin yüceliğini yansıtan olarak resmedilmekte (1 Korintliler: 11:7.) ve kalabalıkta susması ve öğrenmek istediklerini kocasına sorması gerektiği (1 Korintliler: 11:33-33.) yer almaktadır. Kur'an-ı Kerim'de ise şahitlik (el-Bakara 2/282), miras (En-Nisa 4/11) ve boşanma (el-Bakara 2/226-232/236-237, et-Talak 65/1) konularında erkeğin kadına üstün olduğu şeklinde yorumlanabilecek ayetler yer almaktadır.

3. Bulgular

3.1. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri yedi ayrı alanda eğitim görmektedirler. Öğrencilerin eğitim gördükleri alanlara göre dağılımları tablo 1'de yer almaktadır. Araştırmaya toplam 989 kişi katılmış fakat bunlardan bazıları bazı soruları boş bırakmışlardır. Dolayısı ile değişkenler açısından farklı toplam sayılar çıkmıştır. Katılımcı öğrencilerin %63,4'ü kız %36,6'sı da erkektir. Kız öğrenci katılımcı sayısının daha yüksek oluşu özellikle din, sağlık ve eğitim alanlarında öğrenim gören kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısına göre çok daha fazla olması ile açıklanabilir. Katılımcılarda mezun oldukları lise türü açısından en yüksek oran Anadolu lisesine, en düşük oranlar ise Sosyal Bilimler ve Fen liselerine aittir. Bu

oranlar, ülkede ki okul türleri ve sayıları ile kıyaslandığında normal sayılabilir. Öğrencilerin %47,7'sinin Kredi Yurtlar Kurumu'na ait yurtlarda kalırken %31,4'ü de ailelerinin yanında kalmaktadırlar. Bu oranlar, Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin yaklaşık üçte birinin Erzurum'da yaşadığını göstermektedir. Yine yarısına yakının devlet yurtlarında kaldıklarını göstermektedir. Vakıf cemaat yurtlarında kalanların oranı ise %13,3'tür. Ailelerin dini yaşama derecelerine bakıldığında ise öğrencilerin %2,3'ünün ailelerinin dindar olmadığını ifade ettikleri dikkat çekmektedir. Ailelerinin az dindar olduğunu söyleyen öğrencilerin oranı %13,9 iken çok dindar olduğunu söyleyenlerin oranı da %10,8'dir.

Tablo 1: Demografik Veriler

		F	%
Okuduğunuz Alan	Beşerî ve Sosyal Bilimler (Hukuk, İktisat, Maliye, Bankacılık ve Finans, Sosyal Hizmet)	161	16,3%
	Din Bilimleri	116	11,7%
	Sağlık Bilimleri (Tıp, Eczacılık, Hemşirelik, Sağlık Bilimleri, Diş Hekimliği)	140	14,2%
	Eğitim Bilimleri	146	14,8%
	Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım	109	11,0%
	Edebiyat (Felsefe, Sosyoloji, Arkeoloji, Psikoloji, Tarih, Sanat Tarihi, Türk Dili)	231	23,4%
	Yabancı Diller	86	8,7%
	Toplam	989	100,0%
Cinsiyetiniz	Erkek	361	36,6%
	Kadın	626	63,4%
	Toplam	987	100,0%
Lise eğitim türü	Anadolu Lisesi	585	59,3%
	Fen Lisesi	54	5,5%
	Sosyal Bilimler Lisesi	32	3,2%
	Meslek Lisesi	116	11,8%
	İmam Hatip Lisesi	199	20,2%
	Toplam	986	100,0%
Öğrencilik Süresince barınma yeri	Aile Yanı	309	31,4%
	Kredi-Yurtlar Kurumu	469	47,7%
	Vakıf ve cemaat yurtlarında kalıyorum.	131	13,3%
	Arkadaşlarla birlikte kiralık bir evde kalıyorum.	75	7,6%
Toplam	984	100,0%	
Ailenin Dini Yaşama Durumu	Çok Dindar	106	10,8%
	Dindar	720	73,0%
	Az Dindar	137	13,9%
	Dindar Değil	23	2,3%
	Toplam	986	100,0%

3.2.Araştırma Sorularına Ait Veriler

Tablo 2 verileri katılımcı üniversite öğrencilerinin çok büyük bir bölümünün resmi ve dini nikahı birlikte istediklerini, %3,5'inin hiçbir nikah türünü tercih etmediğini ve %9,3'ünün ise sadece resmi nikahı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu oranlar üniversite öğrencilerinin geleneksel aile yapısının etkisini önemli ölçüde taşıdıklarını ortaya koyması açısından önemlidir. Evlilikte tercih edilen nikah türü ile değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2: Evlilikte Tercih Edilen Nikâh Türü

Evlilikte hangi tür nikâhı tercih edersiniz?	F	%
Sadece resmi nikâh	91	9,3
Sadece dini nikah	8	,8
Resmi-dini nikah birlikte	844	86,4
Hiçbirini istemiyorum.	34	3,5
Total	977	100,0

Üniversite öğrencilerinin evlilikte tercih ettikleri nikah türünün bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Bu sonuçlar, tercih edilen nikah türü ile Eğitim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı göstermektedir (x: 44,778, p:;000). Özellikle din bilimleri öğrencilerinin diğer eğitim alanlarından önemli ölçüde farklılaştığı dikkat çekmektedir. Hem sadece dini nikah isteyen hem de hiçbir nikahı istemeyenlerin oranı bu grupta diğer öğrencilere göre çok daha düşüktür.

Tablo 3: Evlilikte Nikâh Tercihi Ve Bağımsız Değişkenler

Evlilikte hangi tür nikahı tercih edersiniz?	Sadece Resmi Nikâh		Sadece Dini Nikah		Resmi-dini Nikah Birlikte		Hiçbirini İstemiyorum.		Toplam		
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Okuduğunuz Alan	Beşerî ve Sosyal Bilimler	10	6,2%	1	0,6%	144	90,0%	5	3,1%	160	100,0%
	Din Bilimleri	3	2,6%	0	0,0%	111	96,5%	1	0,9%	115	100,0%
	Sağlık Bilimleri	17	12,1%	0	0,0%	119	85,0%	4	2,9%	140	100,0%
	Eğitim Bilimleri	24	16,8%	4	2,8%	107	74,8%	8	5,6%	143	100,0%
	Mühendislik, Tasarım	12	11,3%	1	0,9%	91	85,8%	2	1,9%	106	100,0%
	Edebiyat	15	6,6%	1	0,4%	205	89,9%	7	3,1%	228	100,0%
	Yabancı Diller	10	11,8%	1	1,2%	67	78,8%	7	8,2%	85	100,0%
	Toplam	91	9,3%	8	0,8%	844	86,4%	34	3,5%	977	100,0%
Cinsiyet	Erkek	45	12,7%	6	1,7%	285	80,5%	18	5,1%	354	100,0%
	Kadın	45	7,2%	2	0,3%	558	89,9%	16	2,6%	621	100,0%
	Toplam	90	9,2%	8	0,8%	843	86,5%	34	3,5%	975	100,0%

Lise eğitim türü	Anadolu Lisesi	62	10,7%	4	0,7%	485	84,1%	26	4,5%	577	100,0%
	Fen Lisesi	10	18,9%	1	1,9%	40	75,5%	2	3,8%	53	100,0%
	Sosyal Bilimler Lisesi	5	15,6%	0	0,0%	25	78,1%	2	6,2%	32	100,0%
	Meslek Lisesi	5	4,3%	1	0,9%	105	91,3%	4	3,5%	115	100,0%
	İmam Hatip Lisesi	9	4,5%	2	1,0%	187	94,4%	0	0,0%	198	100,0%
	Toplam	91	9,3%	8	0,8%	842	86,4%	34	3,5%	975	100,0%
İkamet	Aile Yanı	23	7,5%	1	0,3%	273	89,2%	9	2,9%	306	100,0%
	Kredi-Yurtlar	47	10,2%	1	0,2%	394	85,1%	21	4,5%	463	100,0%
	Vakıf ve cemaat	10	7,7%	4	3,1%	113	86,9%	3	2,3%	130	100,0%
	Arkadaşlarla	11	14,9%	1	1,4%	61	82,4%	1	1,4%	74	100,0%
	Toplam	91	9,4%	7	0,7%	841	86,4%	34	3,5%	973	100,0%
Ailenin dini Yaşama Durumu	Çok Dindar	4	3,8%	1	1,0%	96	92,3%	3	2,9%	104	100,0%
	Dindar	46	6,5%	6	0,8%	643	90,2%	18	2,5%	713	100,0%
	Az Dindar	36	26,5%	0	0,0%	91	66,9%	9	6,6%	136	100,0%
	Dindar Değil	5	22,7%	1	4,5%	12	54,5%	4	18,2%	22	100,0%
	Toplam	91	9,3%	8	0,8%	842	86,4%	34	3,5%	975	100,0%

Tercih edilen nikah türü ile Cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 18.821; $p=, 000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle sadece resmi nikah isteyenlerin ve hiçbir nikah türünü tercih etmeyenlerin oranının erkeklerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin ise her iki nikah türünü birlikte daha çok tercih etmeleri dikkat çekmektedir. Tercih edilen nikah türü ile Lise eğitim türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 29,372; $p=, 003$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle Fen lisesi ve İmam Hatip lisesi mezunları diğer lise türleri ile önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Fen lisesi mezunları sadece dini nikahı en yüksek oranda tercih eden grup olurken resmi-dini nikahı birlikte ise en az tercih emişlerdir. İHL mezunları ise resmi-dini nikahı birlikte en çok tercih eden gruptur. Eğitim görülen alan da olduğu gibi mezun olunan lise türü açısından da alınan dini eğitimin önemli bir farklılığa sebep olduğu söylenebilir.

Tercih edilen nikah türü ile öğrencilikte barınma yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 20,658; $p=, 014$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle arkadaşları ile beraber kiralık evlerde kalan öğrenciler diğer gruplarla önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü bu grup sadece resmi nikahı en çok tercih eden ancak her iki nikah türünü birlikte en az tercih eden gruptur.

Tercih edilen nikah türü ile Ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 91,202; $p=, 000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle ailesinin dindar olmadığını söyleyen öğrenciler diğer bütün gruplardan önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü ailesinin dindar olmadığını söyleyen öğrenciler %18,2 oranında

hiçbir nikah türünü tercih etmediğini ifade etmişlerdir. Bu oran en yakın olarak ailesinin az dindar olduğunu söyleyenlerde ve %6,6 oranındadır.

Tablo 4: Evlilik Dışı Cinsel İlişki

Evlilik dışı cinsel ilişki bütün insanlar için kötüdür.		
	F	%
Evet katılıyorum	676	69,5
Hayır, katılmıyorum	185	19,0
Kararsızım	111	11,4
Total	972	100,0

Tablo 4 verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerin %69,5'i evlilik dışı cinsel ilişkinin bütün insanlar için kötü olduğunu düşünürken %19'u aksini düşünmektedirler. Yani araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık beşte biri evlilik dışı cinsel ilişkiyi kötü olarak değerlendirmemektedir. Evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Üniversite öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışlarının bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir"

Tablo 5: Evlilik Dışı Cinsel İlişki Ve Bağımsız Değişkenler

Evlilik dışı cinsel ilişki bütün insanlar için kötüdür.									
		Evet katılıyorum		Hayır, katılmıyorum		Kararsızım		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%
Okuduğunuz Alan	Beşerî ve Sosyal Bilimler	107	68,6%	30	19,2%	19	12,2%	156	100,0%
	Din Bilimleri	111	96,5%	3	2,6%	1	0,9%	115	100,0%
	Sağlık Bilimleri	102	72,9%	24	17,1%	14	10,0%	140	100,0%
	Eğitim Bilimleri	77	53,8%	42	29,4%	24	16,8%	143	100,0%
	Mühendislik	75	70,1%	23	21,5%	9	8,4%	107	100,0%
	Edebiyat	150	66,1%	45	19,8%	32	14,1%	227	100,0%
	Yabancı Diller	54	64,3%	18	21,4%	12	14,3%	84	100,0%
	Toplam	676	69,5%	185	19,0%	111	11,4%	972	100,0%
Cinsiyet	Erkek	241	68,1%	77	21,8%	36	10,2%	354	100,0%
	Kadın	434	70,5%	108	17,5%	74	12,0%	616	100,0%
	Toplam	675	69,6%	185	19,1%	110	11,3%	970	100,0%
Lise Eğitim Türü	Anadolu Lisesi	372	64,8%	126	22,0%	76	13,2%	574	100,0%
	Fen Lisesi	30	55,6%	14	25,9%	10	18,5%	54	100,0%
	Sosyal Bilimler Lisesi	16	53,3%	7	23,3%	7	23,3%	30	100,0%
	Meslek Lisesi	85	73,9%	20	17,4%	10	8,7%	115	100,0%
	İmam Hatip Lisesi	172	87,8%	17	8,7%	7	3,6%	196	100,0%
	Toplam	675	69,7%	184	19,0%	110	11,4%	969	100,0%

İkamet	Aile Yanı	233	75,6%	44	14,3%	31	10,1%	308	100,0%
	Kredi-Yurtlar Kurumu	302	66,2%	97	21,3%	57	12,5%	456	100,0%
	Vakıf ve cemaat	98	75,4%	22	16,9%	10	7,7%	130	100,0%
	Arkadaşlarla Birlikte	40	54,8%	21	28,8%	12	16,4%	73	100,0%
	Toplam	673	69,6%	184	19,0%	110	11,4%	967	100,0%
	Ailenin dini Yaşama Durumu	Çok Dindar	82	78,8%	17	16,3%	5	4,8%	104
Dindar		522	73,4%	111	15,6%	78	11,0%	711	100,0%
Az Dindar		64	47,8%	46	34,3%	24	17,9%	134	100,0%
Dindar Değil		7	33,3%	10	47,6%	4	19,0%	21	100,0%
Toplam		675	69,6%	184	19,0%	111	11,4%	970	100,0%

Analiz sonuçları evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile Eğitim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı (X^2 (sd, N)= 61,350; $p=, 000$; $p <.05$) göstermektedir. Özellikle din bilimleri ile Eğitim bilimleri öğrencilerinin diğer eğitim alanlarından önemli ölçüde farklılaştığı dikkat çekmektedir. Din bilimleri öğrencileri evlilik dışı cinsel ilişkiyi %96,5 gibi en yüksek oranla kötü olarak değerlendirirken eğitim bilimleri öğrencilerinde bu oran %53,8 ile en düşük düzeydedir.

Evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (X^2 (sd, N)= 2,954; $p=, 228$; $p >.05$).

Evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile Lise eğitim türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 48,806; $p=, 000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle Sosyal Bilimler lisesi ve İmam Hatip lisesi mezunları diğer lise türleri ile önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Sosyal Bilimler Lisesi mezunları evlilik dışı cinsel ilişkiyi en düşük oranla kötü olarak değerlendirirken İHL mezunlarında bu oran en yüksek düzeydedir.

Evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile öğrencilikte barınma yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 18,006; $p=, 228$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle arkadaşları ile beraber kiralık evlerde kalan öğrenciler diğer gruplarla önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü bu grup evlilik dışı cinsel ilişkiyi en düşük oranla kötü olarak değerlendirirken ailelerinin yanında veya vakıf/cemaat yurtlarında kalanlarda bu oran en yüksek düzeydedir.

Evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile Ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 56,373; $p=, 000$; $p <.05$).tespit edilmiştir. Özellikle aile dindarlık derecesi düştükçe evlilik dışı cinsel ilişkiyi kötü görme oranının da düştüğü dikkat çekmektedir.

Tablo 6: Eş Seçiminde Dindarlık Kriteri

Gelecekte evleneceğim insanın dindar bir kimse olmasını tercih ederim.	F	%
Evet Katılıyorum	640	66,0
Hayır Katılmıyorum	155	16,0
Kararsızım	174	18,0
Total	969	100,0

Tablo 6 verilerine göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %66'sı evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih ettiklerini belirtmektedirler. Böyle bir tercihlerinin olmadığını söyleyenlerin oranı ise %16'dır.

Evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi ile değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları aşağıdaki tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Eş Seçiminde Dindarlık Kriteri Ve Bağımsız Değişkenler

Gelecekte evleneceğim insanın dindar bir kimse olmasını tercih ederim		Evet Katılıyorum		Hayır Katılmıyorum		Kararsızım		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%
Okuduğunuz Alan	Beşerî ve Sosyal Bilimler	104	65,8%	22	13,9%	32	20,3%	158	100,0%
	Din Bilimleri	104	90,4%	2	1,7%	9	7,8%	115	100,0%
	Sağlık Bilimleri	91	65,0%	21	15,0%	28	20,0%	140	100,0%
	Eğitim Bilimleri	78	54,9%	33	23,2%	31	21,8%	142	100,0%
	Mühendislik,	66	62,3%	22	20,8%	18	17,0%	106	100,0%
	Edebiyat	146	64,9%	35	15,6%	44	19,6%	225	100,0%
	Yabancı Diller	51	61,4%	20	24,1%	12	14,5%	83	100,0%
	Toplam	640	66,0%	155	16,0%	174	18,0%	969	100,0%
Cinsiyet	Erkek	212	60,2%	66	18,8%	74	21,0%	352	100,0%
	Kadın	428	69,6%	87	14,1%	100	16,3%	615	100,0%
	Toplam	640	66,2%	153	15,8%	174	18,0%	967	100,0%
Lise eğitim türü	Anadolu Lisesi	345	60,1%	105	18,3%	124	21,6%	574	100,0%
	Fen Lisesi	28	51,9%	15	27,8%	11	20,4%	54	100,0%
	Sosyal Bilimler Lisesi	14	46,7%	8	26,7%	8	26,7%	30	100,0%
	Meslek Lisesi	82	71,3%	18	15,7%	15	13,0%	115	100,0%
	İmam Hatip Lisesi	169	87,6%	9	4,7%	15	7,8%	193	100,0%
	Toplam	638	66,0%	155	16,0%	173	17,9%	966	100,0%
	İkamet	Aile Yarı	225	73,5%	29	9,5%	52	17,0%	306
Kredi-Yurtlar Kurumu.		278	60,7%	87	19,0%	93	20,3%	458	100,0%
Vakıf ve cemaat		98	76,6%	18	14,1%	12	9,4%	128	100,0%
Arkadaşlarla		38	52,1%	20	27,4%	15	20,5%	73	100,0%
Toplam		639	66,2%	154	16,0%	172	17,8%	965	100,0%
Ailenin Dini Yaşama Durumu	Çok Dindar	82	78,8%	15	14,4%	7	6,7%	104	100,0%
	Dindar	499	70,4%	88	12,4%	122	17,2%	709	100,0%
	Az Dindar	52	39,4%	41	31,1%	39	29,5%	132	100,0%
	Dindar Değil	7	31,8%	11	50,0%	4	18,2%	22	100,0%
	Toplam	640	66,2%	155	16,0%	172	17,8%	967	100,0%

Analiz sonuçları evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi ile Eğitim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı (X^2 (sd, N)= 47,785; $p=, 000$; $p <.05$).göstermektedir. Özellikle din bilimleri öğrencilerinin diğer eğitim alanlarından önemli ölçüde farklılaştığı dikkat çekmektedir. Çünkü din bilimleri öğrencilerinin neredeyse tamamına yakının evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih ettikleri görülmektedir. Evlenecekleri kişinin dindar olmasını en az tercih edenler ise eğitim bilimleri alanındaki öğrencilerdir.

Evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi ile Cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 8,787; $p=, 0,12$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih etmektedirler.

Evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi ile Lise eğitim türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 63,011; $p=, 0,000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle Sosyal Bilimler ve İmam Hatip lisesi mezunları diğer lise türleri ile önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Evlenecekleri kişinin dindar olmasını en az tercih eden grup Sosyal Bilimler Lisesi mezunları iken en çok tercih eden grup İmam Hatip Lisesi mezunlarıdır.

Evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi ile öğrencilikte barınma yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 32,964; $p=, 0,000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle arkadaşları ile beraber kiralık evlerde kalan öğrenciler ile vakıf/cemaat yurtlarında kalan öğrenciler diğer gruplarla önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü vakıf/cemaat yurtlarında kalanlar evlenecekleri kişinin dindar olmasını en çok tercih eden grup iken arkadaşları ile beraber evde kalan öğrenciler evlenecekleri kişinin dindar olmasını en az eden gruptur.

Evlenilecek kişinin dindar olup olmaması tercihi türü ile ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 80,591; $p=, 0,000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle ailesinin dindar olmadığını ve az dindar olduğunu söyleyen öğrenciler diğer bütün gruplardan önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü ailesinin dindar olmadığını söyleyen öğrenciler ile ailesinin az dindar olduğunu söyleyen öğrencilerde evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih etme oranları ailesinin dindar/çok dindar olduğunu söyleyen öğrencilere göre çok düşüktür.

Tablo 8: Kadınların Özgürlüğüne ve Kadın-Erkek Eşitliğine Bakış

Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar özgür olmalı	F	%
Evet Katılıyorum	494	50,9
Hayır Katılmıyorum	323	33,3
Kararsızım	153	15,8
Total	970	100,0

Tablo 8 verilerine göre üniversite öğrencilerinin %50,9'u kadınların da istediği gibi giyinebilmeleri, erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine katılmakta ancak %33,3'ü bu düşünceye katılmamaktadırlar. Özellikle katılmama oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Analiz sonuçları kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile Eğitim görülen alan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı (X^2 (sd, N)= 107,001; $p=, 0,000$; $p <.05$) göstermektedir. Özellikle din bilimleri öğrencilerinin diğer eğitim alanlarından önemli ölçüde farklılaştığı dikkat çekmektedir. Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en düşük katılım din bilimleri öğrencilerinde iken en yüksek katılım (%61,5) eğitim bilimleri öğrencilerindedir.

Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile Cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N) = 30,895; $p=, 0,000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Kız öğrenciler kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine erkeklerden daha çok katılmaktadırlar. Ancak burada asıl dikkat çekici olan kız öğrencilerin %27,1'inin bu düşünceye katılmıyor oluşlarıdır.

Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile Lise eğitim türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N) = 66,988; $p=, 0,000$; $p <.05$) tespit edilmiştir. Özellikle Sosyal Bilimler Lisesi mezunları kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en yüksek oranda katılırken İHL mezunları kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en düşük katılım göstermişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin kadınların özgürlüğüne ve kadın-erkek eşitliğine bakışlarının bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Ki-Kare analizi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir"

Tablo 9 Kadınların Özgürlüğüne ve Kadın-Erkek Eşitliğine Bakış ve bağımsız değişkenler

		Evet Katılıyorum		Hayır Katılmıyorum		Kararsızım		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%
Kadınlar da istediği gibi giyinebilmeli, erkekler kadar özgür olmalı									
Okuduğunuz Alan	Beşeri ve Sosyal Bilimler	84	53,5%	41	26,1%	32	20,4%	157	100,0%
	Din Bilimleri	16	13,9%	81	70,4%	18	15,7%	115	100,0%
	Sağlık Bilimleri	78	55,7%	33	23,6%	29	20,7%	140	100,0%
	Eğitim Bilimleri	88	61,5%	34	23,8%	21	14,7%	143	100,0%
	Mühendislik	50	47,6%	43	41,0%	12	11,4%	105	100,0%
	Edebiyat	128	56,6%	70	31,0%	28	12,4%	226	100,0%
	Yabancı Diller	50	59,5%	21	25,0%	13	15,5%	84	100,0%
	Toplam	494	50,9%	323	33,3%	153	15,8%	970	100,0%
Cinsiyet	Erkek	143	40,6%	155	44,0%	54	15,3%	352	100,0%
	Kadın	350	56,8%	167	27,1%	99	16,1%	616	100,0%
	Toplam	493	50,9%	322	33,3%	153	15,8%	968	100,0%
Lise eğitimi türü	Anadolu Lisesi	324	56,5%	157	27,4%	92	16,1%	573	100,0%
	Fen Lisesi	31	58,5%	18	34,0%	4	7,5%	53	100,0%
	Sosyal Bilimler Lisesi	21	70,0%	3	10,0%	6	20,0%	30	100,0%
	Meslek Lisesi	60	52,2%	38	33,0%	17	14,8%	115	100,0%
	İmam Hatip Lisesi	55	28,1%	107	54,6%	34	17,3%	196	100,0%
	Toplam	491	50,8%	323	33,4%	153	15,8%	967	100,0%
	İkamet	Aile Yanı	153	49,8%	105	34,2%	49	16,0%	307
Kredi-Yurtlar Kurumu		274	60,2%	111	24,4%	70	15,4%	455	100,0%
Vakıf ve cemaat		26	20,2%	79	61,2%	24	18,6%	129	100,0%
Arkadaşlarla Birlikte		39	52,7%	26	35,1%	9	12,2%	74	100,0%
Toplam		492	51,0%	321	33,3%	152	15,8%	965	100,0%
Ailenin Dini Yaşama Durumu	Çok Dindar	38	36,2%	54	51,4%	13	12,4%	105	100,0%
	Dindar	354	49,9%	233	32,8%	123	17,3%	710	100,0%
	Az Dindar	87	65,9%	31	23,5%	14	10,6%	132	100,0%
	Dindar Değil	13	61,9%	5	23,8%	3	14,3%	21	100,0%
	Toplam	492	50,8%	323	33,4%	153	15,8%	968	100,0%

Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile öğrencilikte barınma yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (X^2 (sd, N)= 74,371; $p=, 0,000$; $p < .05$) tespit edilmiştir. Özellikle arkadaşları ile Kredi Yurtlar Kurumu'nda kalan öğrenciler ile vakıf/cemaat yurtlarında kalan öğrenciler diğer gruplarla önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Kadınlarında erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en yüksek katılım oranı Kredi Yurtlar Kurumu'nda kalan öğrencilere ait iken en düşük katılım oranı vakıf/cemaat yurtlarında kalan öğrencilere aittir.

Kadınlarda erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine katılım ile Ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (χ^2 (sd, N)= 29,842; $p=$, 0,000; $p < .05$) tespit edilmiştir. Özellikle ailesinin dindar olmadığını söyleyen öğrenciler diğer bütün gruplardan önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çünkü ailesinin çok dindar olduğunu söyleyen öğrenciler kadınlarda erkekler kadar özgür olması gerektiği düşüncesine en düşük düzeyde katıldıkları dikkat çekmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin kadının özgürlüğü, nikah tercihleri, eş seçiminde dindarlığın rolü ve evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nicel bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çoktan seçmeli sorulardan oluşan ve literatür taranarak oluşturulmuş anket formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler ve yapılan analizler ve değişkenler açısından değerlendirmeler tablolar halinde bir önceki bölümde detaylı olarak verilmiştir. Bu bölümde, elde edilen sonuçlar literatür ile karşılaştırılarak tartışılacaktır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri yedi farklı eğitim alanından ve %63,4'ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Çoğunlukla Anadolu Lisesi ve İmam Hatip Lisesi mezunu olan öğrencilerin %47,7'sinin Kredi Yurtlar Kurumu'na ait yurtlarda kalmaktadırlar. Ailelerin dini yaşama derecelerine bakıldığında ise öğrencilerin %73'ünü ailelerini dindar olarak tanımlamaktadırlar.

Katılımcı üniversite öğrencilerinin çok büyük bir bölümü (%86,4) resmi ve dini nikahı birlikte istediklerini ifade etmektedirler. Tercih edilen nikah türü ile eğitim görülen alan, cinsiyet, lise eğitim türü, öğrencilikte barınma yeri ve ailenin dini yaşam seviyesi değişkenleri açısından istatistiksel bir farklılık olduğu da tespit edilmiştir. Özellikle dinin bu bağlamda nikah tercihlerinde önemli farklılığa yol açtığı söylenebilir. Çünkü eğitim görülen alanı ilahiyat, mezun oldukları lise türü İmam hatip lisesi olanlar ve ailesinin çok dindar olduğunu söyleyenlerin diğer gruplara göre daha yüksek oranda resmi-dini nikahı birlikte istedikleri dikkat çekmektedir.

Literatüre bakıldığında konu ile ilgili çok sayıda araştırma yapıldığı ve yapılan bu araştırmalarda da resmi-dini nikâhı birlikte isteyenlerin oranlarının bizim çalışmamıza benzer şekilde yüksek oranlarda tespit edildiği görülmektedir. Ebelik ve Hemşirelik

bölümü öğrencileri ile yapılan bir araştırmada katılımcı öğrencilerin %86,2'sinin²⁹, Koyuncu ve Dilekli (2022,79) tarafından kendini dindar olarak tanımlayan gençler ile yapılan çalışmada katılımcıların %88,8'inin ve Bener tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada da katılımcı öğrencilerin %79,2'sinin (Bener, 2011, 73) her iki nikahı birlikte istediği saptanmıştır.

Ayrıca Türkiye'de uygulama açısından da resmi-dini nikah birlikteliğinin çok yaygın olduğu görülmektedir. Nitekim Türkiye'de evlenen her 10 bireyden en az 9'unun resmi nikâh yanı sıra dini nikâh kıyılması suretiyle evlenmeyi tercih ettiği anlaşılmaktadır³⁰. Yine 2008-2014 Türkiye'de kadın araştırması verilerine göre bu oran diplomasızlarda 89,18 iken Üniversite mezunlarında %92,65 ve yüksek lisans ve doktora düzeyinde %77,14'tür³¹. Benzer şekilde Edirne şehir merkezinde yaşayan yetişkin kadınlarla yapılan bir çalışmada kadınların 270'inin (%88,2) hem resmi hem dini nikahı var iken sadece resmi nikah 28 (%9,2) kadında, sadece dini nikah ise 6 (%2,0) kadında bulunmaktadır³². Bu oranlar aynı zamanda sadece dini nikah ve sadece resmi nikah talebinin çok düşük oranlarda kaldığını da ortaya koymaktadır. Nitekim genç yetişkinlerle yapılan bir çalışmada "Evli olmak için imam nikahı yeterlidir" ifadesine katılım oranının sadece %6,8'de kalması aslında dini nikahın tek başına yeterli görülmediğini ortaya koyması açısından önemlidir³³. Özellikle son yıllarda sadece dini nikah kıyılması uygulamasının önemli ölçüde azaldığı dikkat çekmektedir. Nitekim 1968 yılında sadece imam nikâhı ile yapılan evlilik oranı %15 iken 2003 yılında %5,8'e gerilemiştir³⁴.

Türkiye'de imam nikâhı ve imam nikâhı ile evliliğe başlama toplumsal varlığını koruyan bir olgudur. Bunun temel nedeni, imam nikahının toplumsal kabul sonucu bir gelenek haline dönüşmüş olmasıdır. Uzun dönemde ülkede yaşanan toplumsal, ekonomik ve demografik dönüşümlere karşın imam nikahı olgusunun halen dirençli olmasının

²⁹ Akbaş vd., "Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler", 96.

³⁰ *Türkiye'de Evlilik Tercihleri* (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Nisan 2015), 26.

³¹ Fatma Çakmak, *Türkiye'de Kadımların İşgücüne Katılımını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler* (Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021), 47.

³² Demet G. Öyekçin vd., "Kadına Yönelik Farklı Eş Şiddeti Tiplerini Etkileyen Psikososyal Faktörler", *Türk Psikiyatri Dergisi* 23/2 (2012), 77.

³³ A. Esra İşmen Gazioğlu, "Genç Yetişkinlerin Evlilik ve Aile Hayatına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 23 (2006), 117.

³⁴ Yaprak Civelek- İsmet Koç, "Türkiye'de İmam Nikahı", *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, (2007).

temelinde de bu güçlü toplumsal kabul yatmaktadır³⁵. Tarihsel sürece bakıldığında Osmanlı Devleti'nde Mecelle vasıtasıyla batılı tarzda bir hukuk oluşturulmaya çalışılmış, Cumhuriyetle birlikte ise bütün kanunlar doğrudan batıdan alınarak devlet yeniden tesis edilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar resmi işleyişte bu düzen sorunsuz devam ediyor gibi görünse de halk nazarında tam bir karşılık bulamamıştır. Bu yüzden halk evlenme ve boşanma süreçlerinde hem İslami sayılabilecek örfi hükümler hem de yürürlükteki Medeni Kanun'un kurallarıyla karşı karşıya kalmışlardır³⁶. Nitekim Karadeniz bölgesindeki evlilik adetlerini ele alan makalesinde Erdentuğ, dini nikahın yasak olmasına rağmen ihmal edilmediğini ve genellikle resmi nikahtan önce gerçekleştiğini ve hemen hemen bütün ülkede bu ritüelin uygulandığını belirtmektedir³⁷.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %69,5'i evlilik dışı cinsel ilişkinin bütün insanlar için kötü olduğunu ifade etmektedir.

Literatür ile karşılaştırıldığında bizim çalışmamıza benzer şekilde evlilik dışı cinsel ilişkiye olumsuz bakıldığını ortaya koyan sonuçların ortaya çıktığı gibi çok farklı sonuçların da tespit edildiği görülmektedir. Duman ve arkadaşları (2015, 8) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada da katılımcı öğrencilerin %77, Keldal (2021, 379) tarafından yapılan çalışmada da bekar üniversite öğrencilerinin %76'sının, Süt ve arkadaşlarının (2015, 317) yaptığı çalışmada ise katılımcıların %67,4'ünün evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı oldukları tespit edilmiştir. Yine Aydoğdu ve arkadaşlarının ebelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada "Erkekler evlenmeden önce cinsel ilişkiye girebilir." İfadesine katılmıyorum diyenlerin oranı %87,21 olarak saptanmıştır³⁸. Tokuç ve arkadaşlarının yüksekokul öğrencileri ile yaptıkları çalışmada "Evlenmeden önce cinsel ilişkiye girmek yanlıştır" ifadesine katılıyorum cevabını verenlerin oranı %66,9 olarak saptanmıştır. Fakat soru daha özelleştirilerek sorulduğunda erkek ve kadınlar için farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. "Bir kadın için evlendiğinde bakire olması önemlidir." İfadesini onaylayanların oranı %69,2 iken "Erkekler evlenmeden önce cinsel ilişkiye girebilir." İfadesini onaylamayanların oranı %55,9'dur. Yine aynı çalışmada "Evlilik dışı ilişkiler bizim ahlaki ve kültürel

³⁵ Civelek- Koç, "Türkiye'de İmam Nikahı".

³⁶ Ahmet Bayraktar, "Müftülere Nikah Kıyma Yetkisi Verilmesi Sonrasında Türk İnsanının Nikaha Bakış Açısı", *Eskiyeni* 35 (2017), 25.

³⁷ Nermin Erdentuğ, "Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde Evlenme Göreneği Ve Törenleri III", *Antropoloji* 6 (1971), 12.

³⁸ S.G.M. Aydoğdu vd., "Ebelik Öğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki Hakkındaki Görüş Ve Tutumları", *Androloji Bülteni* 21 (2019), 100.

değerlerimizi tahrip ediyor” ifadesini onaylayanların oranı da %63,6 olarak saptanmıştır³⁹. Korkmaz tarafından yapılan uzmanlık tez çalışmasında da iki ayrı soru ile konu ele alınmıştır. “Erkekler evlilik öncesi cinsel aktivitede bulunmalıdır” ifadesine hayır cevabını verenlerin oranı 2010 yılı için %59’dur. Fakat yine 2010 yılı için “Kadınlar evlilik öncesi cinsel aktivitede bulunmalıdır” ifadesine hayır cevabını verenlerin oranının ise %83,2 çıktığı dikkat çekmektedir⁴⁰. Karabulutlu ve Yılmaz’ın hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada kadında evlilik öncesi cinsel ilişki ile ilgili düşüncelerin %86,1 oranında olumsuz erkekte evlilik öncesi cinsel ilişki ile ilgili düşüncelerin ise %80,6 oranında olumsuz olduğu saptanmıştır⁴¹. Deniz ve arkadaşlarının öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada “Evlilik öncesi erkeklerin cinsel ilişki kurması uygun mudur?” sorusuna erkeklerin %39,1 oranında kadınların ise %22,1 oranında evet cevabını verdikleri görülmektedir⁴². Çalışkan ve arkadaşlarının partneri olan ve olmayan üniversite son sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da Partneri olan öğrencilerde eş seçiminde bekaretinin olması tercihi %79,8 ve partneri olmayan öğrencilerde ise %80,1’dir⁴³.

Bazı çalışmalarda ise konu farklı soru tiplerinde ele alınmıştır. Örnek olarak Aydoğdu ve arkadaşları tarafından ebelik öğrencileri ile yapılan çalışmada “Kadın evlendiğinde bakire olmalıdır” diyenlerin oranı %53,49 çıkmaktadır⁴⁴. Çetinkaya’nın yüksek öğrenim görmüş kadınlarla yapmış olduğu çalışmada ise kadınların %67,1’inin “Bekaret zarı fizyolojiktir, başka anlamların yüklenmesi saçmadır” seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir⁴⁵. Altay ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada katılımcı kız üniversite öğrencilerinin %66’sı ile erkek üniversite öğrencilerinin %48,6’sının “Cinsel ilişkiye sadece eşimle girerim” ifadesine katıldıkları görülmektedir⁴⁶.

³⁹ Burcu Tokuç vd., “Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki, İstemli Düşükler Ve Kontraseptif Kullanımı Konusundaki Görüşleri”, *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi* 9/3 (2011), 169.

⁴⁰ Osman Korkmaz, *Üniversite Çağındaki Ergenlerin Cinsel Bilgi, Tutum ve Davranışları 2008-2010* (Edirne: Trakya Üniversitesi, Uzmanlık Tezi, 2011), 61-62.

⁴¹ Özlem Karabulutlu- Derya Yılmaz, “Üniversite Öğrencilerinde Cinsiyete Göre Cinsel Mitler”, *STED* 27/3 (2018), 159.

⁴² Ümit Deniz vd., “Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 5/9 (2013).

⁴³ Zekeriya Çalışkan vd., “Partneri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerinin Karşılaştırılması”, *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 4/1 (2015), 8.

⁴⁴ Aydoğdu vd., “Ebelik öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişki hakkındaki görüş ve tutumları”, 100.

⁴⁵ Pınar Çetinkaya, *Yüksek Öğrenim Görmüş Kadınların Cinsel profili* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2006), 71.

⁴⁶ Şenay Ü. Atan vd., “Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik ve Aile Planlaması Yöntemleri Konusundaki Bilgi, Görüş ve Uygulamaları”, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 28/1 (2012), 18.

Evlilik dışı cinsel ilişkiye olumlu bakışı ortaya koyan çalışmalarda bulunmaktadır. Mesela Doğan ve arkadaşlarının üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin %51,4 oranında evlenmeden önce cinsel ilişkiyi normal buldukları görülmektedir ⁴⁷. Öğrencilerin %30'u kadının, %28,6'sı erkeğin evlenmeden önce cinsel ilişki yaşamamasını doğru bulmadığını belirttiği ayrıca dikkat çekmektedir ⁴⁸. Yine Pınar ve arkadaşlarının özel bir üniversitenin öğrencileriyle yaptıkları araştırmada evlilik öncesi cinsel ilişkiyi normal bulanların oranı %41,4 olurken bu oran cinsiyet açısından erkeklerde %51 kızlarda %33,4 olarak tespit edilmiştir ⁴⁹. Sayar ve Yarar tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan diğer bir araştırmada ise evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı olanların oranı erkeklerde %27,8 kızlarda %55 olarak tespit edilmiştir ⁵⁰. Zeyneloğlu ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ise “ Bir erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerekir” ifadesine kız öğrencilerin %12,2'si erkek öğrencilerin ise %43,2'sinin katılıyorum cevabını verdikleri dikkat çekmektedir ⁵¹.

Araştırmamızda evlilik dışı cinsel ilişkiye bakış ile eğitim görülen alan, mezun olunan lise eğitim türü, öğrencilikte barınma yeri ve ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak bir farklılık tespit edilmiştir. Dolayısı ile dinin evlilik dışı cinsel ilişkiye bakışta önemli bir etken olduğu söylenebilir. Çünkü İlahiyat fakültesi öğrencileri, İmam Hatip Lisesi mezunları ve ailesinin dindar/çok dindar olduğunu söyleyen öğrenciler evlilik dışı cinsel ilişkiye diğer gruplara göre çok yüksek oranda olumsuz bakmaktadırlar. Nitekim literatürde de benzer sonuçlara rastlanmaktadır. Aydoğdu ve arkadaşlarının ebelik öğrencileri ile yaptıkları “Cinsel Deneyim Yaşamınıza Engel Olan Faktörler” içerisinde dini inançlar %87,2 olarak bulunmuştur ⁵². Benzer şekilde Duman ve arkadaşları tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada da evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı çıkma gerekçeleri içerisinde en yüksek oran %75,2 ile inançlar gelmektedir ⁵³. Benzer bir çalışmada imam hatip liselerinden mezun olan öğrencilerin, cinsellik konusunda diğer liselerden

⁴⁷ M. B. Doğan vd., “Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mitler/Cinsel Saldırı Mitlerine İlişkin Tutumları ve Görüşleri”, *Adli Tıp Bülteni* 27/1 (2022), 27.

⁴⁸ Doğan vd., “Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mitler/Cinsel Saldırı Mitlerine İlişkin Tutumları ve Görüşleri”, 27.

⁴⁹ Gül Pınar vd., “Özel Bir Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Cinsel Sağlıkla İlgili Bilgi Tutum Ve Davranışları”, *Tıp Araştırmaları Dergisi* 7/2 (2009), 109.

⁵⁰ Serap Sayar- Selen Yarar, “Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklardan Korunmaya İlişkin Bilgi Ve Tutumlarının İncelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi* 9/2 (2021), 737.

⁵¹ Yılmaz vd., “Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri”, 783.

⁵² Aydoğdu vd., “Ebelik öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişki hakkındaki görüş ve tutumları”, 99.

⁵³ Duman vd., “Üniversiteli Gençlerin Üreme Sağlığı ve Cinsel Sağlığa İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları”, 8.

mezun olan öğrencilere göre daha geleneksel ve olumsuz tutum sergiledikleri saptanmıştır⁵⁴. Benzer şekilde diğer bir çalışmada İlahiyat Fakültesinde öğrenim görmekte olan bireylerin, grupta bulunan diğer bütün öğrencilere oranla evlilik dışı cinsel yakınlık kurmaya daha olumsuz baktıkları görülmektedir⁵⁵. Hem bekaret hem de inancın evlilik tercihinde önemli rol oynayan iki kriter olduğunu ortaya koyan araştırmalarda bulunmaktadır. Mesela Bozgeyikli ve Toprak'ın çalışmasında son sınıf erkek öğrencilerinin eş seçim kriterleri sıralamasında bekâret kriterinin kişilik ve inançtan sonra üçüncü sırada geldiği kadın öğrencilerde ise yedinci sırada dikkat çekmektedir⁵⁶.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %66'sı evlenecekleri kişinin dindar olmasını tercih ettiklerini belirtmektedirler. Böyle bir tercihlerinin olmadığını söyleyenlerin oranı ise %16'dır. Literatürde bizim çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlara benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Bener'in yaptığı çalışmada üniversite gençlerine "bana göre eşlerden her ikisinin de dindar olması uyumlu ve mutlu bir evlilik için tek başına yeterlidir." sorusu sorulmuş ve katılımcıların %52,3'ü katılıyor cevabını vermişlerdir⁵⁷. Yine aynı çalışmada öğrencilerin eş seçiminde aradıkları kriterler içerisinde en yüksek oran %37,6 ile dindarlık kriterine aittir⁵⁸. Bozgeyikli ve Toprak'ın yine üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada dini inanç kriterinin eş seçim kriterleri sıralamasında kişilikten sonra ikinci sırada geldiği görülmektedir⁵⁹. Turkarlan ve Yurtkuran'ın çalışmalarında da dindarlık kriteri "erkeler için evlenilecek eşte aranılacak özellikler" içerisinde %37,9 ile dördüncü sırada yer alırken "Kızlar için evlenilecek eşte aranılacak özellikler" içerisinde %39,2 ile altıncı sırada yer almaktadır⁶⁰. Yine Çalışkan ve arkadaşlarının partneri olan ve olmayan üniversite son sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada partneri olanlar %40,5 partneri olmayanlar ise %51,6 oranında eş seçiminde dindar olma kriterini aradıkları tespit edilmiştir (Çalışkan vd., 2015, 8).

⁵⁴ Elif Gürsoy- H.A. Özkan, "Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin 'Namus' Algısı", *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 5/3 (2014), 157.

⁵⁵ Burcu Yıldırım- Seher Balcı Çelik, "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Evlilik Dışı Cinsel Yakınlığa Yönelik Tutumlar", *Mavi Atlas* 8/2 (2020), 205.

⁵⁶ Bozgeyikli- Toprak, "Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi", 83.

⁵⁷ Bener, *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ Örneği)*, 78.

⁵⁸ Bener, *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ Örneği)*, 74.

⁵⁹ Bozgeyikli- Toprak, "Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi", 77.

⁶⁰ Nesrin Türkarlan- Semra Yurtkuran, *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğin Kuruluşuna İlişkin Görüş ve Düşünceleri* (Ankara: T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yay., 2007), 87-88.

Evlenilecek kişinin dindar olması tercihi ile eğitim görülen alan, cinsiyet, mezun olunan lise türü, öğrencilikte barınma yeri ve ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Özellikle İlahiyat fakültesi öğrencileri, İmam Hatip Lisesi mezunu öğrenciler, vakıf/cemaat yurtlarında kalan öğrenciler ve ailesinin çok dindar/dindar olduğunu söyleyen öğrencilerin diğer gruplarla önemli ölçüde farklılaştığı dikkat çekmektedir. Din kurumunun bireysel ve toplumsal hayatı önemli ölçüde etkilediği bilinen bir durumdur. Evlilik ve eş seçimi ise aynı zamanda hem bireysel hem de toplumsal bir karardır. Evlilik ve eş seçimi sürecinde alınan kararların dinden bağımsız olması çok zordur. Özellikle daha muhafazakâr ve gelenekçi çevrelerde yetişen ve yaşayan bireylerin, din ve geleneğin çizdiği sınırları dikkate alarak karar verdikleri, bununla birlikte daha modern ve gelişime açık toplumlarda yaşayan bireylerin ise bu sınırları dikkate almadan daha bağımsız bir şekilde karar verdikleri söylenebilir. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde evlenilecek eşin dindar olması talebinin, insanın içinde yaşadığı toplumun meseleyi ele alış biçiminden önemli ölçüde etkilenmiş olabileceği ifade edilebilir ⁶¹. Daha genel bir bakış açısıyla evlenme gerekçelerini araştıran ve üniversite öğrencisi 130 genç kızın katıldığı bir çalışmada da katılımcıların 55 tanesinin evlenme gerekçesi olarak "inanç gereği" seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir ⁶².

Üniversite öğrencilerinin %50,9'u kadınların da istediği gibi giyinebilmeleri, erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine katılmakta ancak %33,3'ü ise bu düşünceye katılmamaktadırlar. Türkiye'de pratikte kadın erkek eşitliğinin olmadığı, erkeklerin daha özgür olduğu şeklinde yaygın bir kanaatin hatta bir kabulün olduğu bilinmektedir. Nitekim kadınlarla yapılan bir çalışmada "Cinsiyet tercih etme hakları olsa idi hangi cinsiyette olmak istersin?" sorusuna "erkek" cevabını veren kadınların tamamının tercih sebebinin "erkeklerin daha özgür olması" bunu kanıtlamaktadır ⁶³.

Kadınların istedikleri gibi giyinebilmeleri ve erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine katılım ile eğitim görülen alan, cinsiyet, mezun olunan lise türü, öğrencilikte barınma yeri ve ailenin dini yaşam seviyesi arasında istatistiksel olarak farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Diğer gruplara göre İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin, İHL mezunlarının,

⁶¹ Esin Efe, *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Eğilimleri* (Ankara: Hacettepe Üniv., Yüksek Lisans Tezi, 2013), 75.

⁶² Hatice İ.Ö. Kozan vd., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 50 (2019), 309.

⁶³ Selma Dinç Kahraman, "Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 3/1 (2010), 32.

ailesi çok dindar olanların ve vakıf/cemaat yurtlarında kalanların daha yüksek bir oranla bu görüşe katılmadıkları dikkat çekmektedir. Bu algının oluşmasında alınan din eğitimi ve geleneksel aile yapısının önemli oranda etkili olduğu söylenebilir. Yine kız üniversite öğrencileri arasında kadınların istedikleri gibi giyinebilmeleri ve erkekler kadar özgür olmaları gerektiği düşüncesine %27,1 katılmama oranı ve %16,1 kararsız oranı dikkat çekmektedir. Toplumsal cinsiyet çalışmalarında kadın erkek eşitliği üzerine birçok soru bulunmaktadır. Bu çalışmaların birisinde “Kadın, kocasından izin almadan çalışmamalıdır” sorusu sorulmuş ve kız üniversite öğrencilerinin %6,4’ü erkek üniversite öğrencilerinin ise %45,1’inin bu soruya katılıyorum cevabını verdikleri görülmüştür⁶⁴. Yine aynı soruya Kafkas Üniversitesi öğrencileri arasında kız öğrencilerin %31,7’si ve erkek öğrencilerinin de %62,8’inin katılıyorum cevabını verdikleri saptanmıştır⁶⁵. Konu ile ilgili olarak “Kadın, kocasının sözünden çıkmamalıdır” sorusuna Türkiye geneli yapılan ve her eğitim düzeyinden insanın katıldığı bir çalışmada katılımcıların %46,9’unun “katılıyorum” ve %12’sinin ise kesinlikle katılıyorum cevabını verdikleri dikkat çekmektedir⁶⁶. “Türkiye Toplumunda Şu Anda Kadın ve Erkek Eşit Midir?” sorusuna ise Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin %73,7’si kadın ve erkeğin eşit olmadığı cevabını vermişlerdir. Bu eşitliğin sebepleri arasında en yüksek oranla (65,4) toplum yapısı gösterilmiştir⁶⁷. Üniversite öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada ise öğrencilere “Erkekler cinsiyeti itibarıyla kadınlardan daha öndedir” ifadesine katılım durumları sorulmuş ve katılımcılardan %15,6’sı evet cevabını vermişlerdir⁶⁸. Lise öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise katılımcı öğrenciler “Kadınlar erkekler eşit değildir” ifadesine erkek öğrencilerin %10,1 oranında katılıyorum ve %5,1 oranında da kesinlikle katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir. Kız öğrencilerde ise bu oranlar çok daha düşüktür⁶⁹.

⁶⁴ Yılmaz vd., “Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri”, 781.

⁶⁵ Vefikuluçay vd., “Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları”, 30.

⁶⁶ Gökhan Savaş, “Türkiye’de Yaşayan Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Eşit(siz)liği Algısı”, *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi* 1/2 (2018), 123.

⁶⁷ Yılmaz Daşlı, “Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması”, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 16/1 (2019), 371.

⁶⁸ İpek Beyza Altıparmak, “Toplumsal Cinsiyet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Kaynakları ve Mücadele Alanlarına Yönelik Öneriler”, *Turkish Studies Social Sciences* 13/18 (2018), 190.

⁶⁹ Bilik vd., “Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Lise Öğrencilerinin Tutumları”, 152.

Kaynakça / References

- Acar, Halil İbrahim. "Evlenme Engeli Olarak Din Farkı". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17 (2002).
- Adak, Nurşen. "Evlilik Veya Evlilik Dışı Birlikte Yaşama: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Sosyoloji Dergisi* Armağan Sayısı (2016), 23-40.
- Akbaş, Meltem vd. "Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler". *Çukurova Medical Journal* 44/1 (2019), 93-100.
- Akdemir, Salih. "Tarih boyunca ve Kur'an-ı Kerim'de Kadın". *İslami Araştırmalar* 5/4 (1991), 260-270.
- Altıparmak, İpek Beyza. "Toplumsal Cinsiyet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Kaynakları ve Mücadele Alanlarına Yönelik Öneriler". *Turkish Studies Social Sciences* 13/18 (2018), 179-194.
- Atan, Şenay Ü. vd. "Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik ve Aile Planlaması Yöntemleri Konusundaki Bilgi, Görüş ve Uygulamaları". *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 28/1 (2012), 13-25.
- Aydın, Gökçe Sancak- Demir, Ayhan. "Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları". *Ege Eğitim Dergisi* 18/2 (2017), 627-652.
- Aydın, M. Akif. "Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri". *Osmanlı Araştırmaları* 3/3 (1982). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/112786>
- Aydoğdu, S.G.M. vd. "Ebelik öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişki hakkındaki görüş ve tutumları". *Androloji Bülteni* 21 (2019), 97-104.
- Bacanlı, Hasan. "Eş seçimi tercihleri." *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2/15 (2001), 7-15.
- Bayraktar, Ahmet. "Müftülere Nikah Kıyma Yetkisi Verilmesi Sonrasında Türk İnsanın Nikaha Bakış Açısı". *Eskiye* 35 (2017), 21-31.
- Bener, Muhammet. *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ Örneği)*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Bilik, Mehmet Baki vd. "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ve Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Lise Öğrencilerinin Tutumları". *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4 (2019), 143-160.
- Bozgeyikli, Hasan- Toprak, Emre. "Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi". *Gençlik Araştırmaları Dergisi* 1/1 (2013).
- Budak, Gönül. "Endüstrileşme Süreci İçinde Ailenin Yeri ve Önemi". 1. *Aile Şûrası*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1990.
- Buhari, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. *Buhari*. Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1993.
- Bülbül, Şahamet- Sinan, Melek. "Üniversite Gençliğinin Muhafazakâr Tutumlar Açısından İncelenmesi". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/1 (2010), 186-217.
- Ceylan, Fatma Gül. *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1994.
- Civelek, Yaprak- Koç, İsmet. "Türkiye'de İmam Nikahı". *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*. https://www.researchgate.net/profile/Yaprak-Civelek/publication/289326437_Turkiye'de_Imam_Nikahi/links/568b868d08ae051f9afbb271/Tuerkiyede-Imam-Nikahi.pdf
- Çakmak, Fatma. *Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

- Çalışkan, Zekeriya vd. "Partneri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerinin Karşılaştırılması". *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 4/1 (2015), 6-10.
- Çetinkaya, Pınar. *Yüksek Öğrenim Görmüş Kadınların Cinsel profili*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Çiftkat, Saadet. *Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki aile irşat ve rehberlik hizmetlerinin din eğitimi açısından değerlendirilmesi (Elâzığ İli Örneği)*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Daşlı, Yılmaz. "Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması". *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 16/1 (2019), 364-385.
- Deniz, Aliye Betül- Aydemir, İshak. "Üniversite Öğrencilerinin Aile ve Evliliğe İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi". *Toplum ve Sosyal Hizmet* 32/1 (2021), 59-78.
- Deniz, Ümit vd. "Öğretmen Adaylarının Cinsellik Konusundaki Tutumlarının Cinsiyet ve Cinsel Deneyimlerine Göre İncelenmesi". *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 5/9 (2013).
- Dilbaz, N. "Üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili tutumları". *Ankara Tıp Dergisi* 14/1 (1992), 17-24.
- Doğan, M. B. vd. "Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mitler/Cinsel Saldırı Mitlerine İlişkin Tutumları ve Görüşleri". *Adli Tıp Bülteni* 27/1 (2022), 24-34.
- Duman, B.N. vd. "Üniversiteli Gençlerin Üreme Sağlığı ve Cinsel Sağlığa İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları". *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi* 3/1 (2015).
- Durmuşoğlu, Kadir- Kurt, Abdurrahman. "Üç Kur'an yorumunda kadının Ötekiliği". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (2008), 621-648.
- Efe, Esin. *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Eğilimleri*. Ankara: Hacettepe Ün., Yüksek Lisans Tezi, 2013.
- Erdentuğ, Nermin. "Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde evlenme gelenekleri ve törenleri III". *Antropoloji* 6 (1971).
- Erkuş, A. *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin, 3. Basım, 2011.
- Gazioğlu, A. Esra İşmen. "Genç Yetişkinlerin Evlilik ve Aile Hayatına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 23 (2006), 107-123.
- Gegez, A. Ercan. *Pazarlama Araştırmaları*. İstanbul: Beta, 6. Basım, 2019.
- Gürsoy, Elif- Özkan, H.A. "Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin 'Namus' Algısı". *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 5/3 (2014).
- Kahraman, Selma Dinç. "Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 3/1 (2010), 30-35.
- Karabulutlu, Özlem- Yılmaz, Derya. "Üniversite Öğrencilerinde Cinsiyete Göre Cinsel Mitler". *STED* 27/3 (2018), 155-164.
- Kazemi, Farhad- Özalpat, Didem. "Toplumsal Cinsiyet, İslam ve Politika". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 53/1 (2004), 251-268.
- Keldal, Gökay. "Üniversite Öğrencilerinin Gözünden Evlilik". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23/2 (2021), 375-393.
- Kirman, M. Ali. "Modernleşme Sürecinde Nikahın Kutsallığı Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme". *Dinlerde Nikah*. İstanbul: İSAV, 2012.

- Korkmaz, Osman. *Üniversite Çağındaki Ergenlerin Cinsel Bilgi, Tutum ve Davranışları 2008-2010*. Edirne: Trakya Üniversitesi, Uzmanlık Tezi, 2011.
- Koyuncu, Ahmet Ayhan- Dilekli, Zeynep. "Kendini Dindar Olarak Tanımlayan Gençlerin Aile Algısı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Afyonkarahisar İli Örneği". *Kocatepe İslami İlimler Dergisi (Online)* 5/1 (2022), 67-92. <https://doi.org/10.52637/kiid.1052115>
- Kozan, Hatice İ.Ö. vd. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 50 (2019), 303-323.
- Köksal, İsmail. "Uygulamadaki Resmi ve Dini Nikahların Fıkhi Yönü". *Bilimname* 16/1 (2009), 25-41.
- Kurt, Abdurrahman. "Dindarlığı Etkileyen Faktörler". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18/2 (2009), 1-26.
- Liv, Cemil. "Günümüzde İmam Nikahına Yönelişlerin Gerekçeleri ve Resmi Nikah ile İmam Nikahının Fıkhi Açından Karşılaştırılması". *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2014), 163-191.
- Öyekçin, Demet G. vd. "Kadına Yönelik Farklı Eş Şiddeti Tiplerini Etkileyen Psikososyal Faktörler". *Türk Psikiyatri Dergisi* 23/2 (2012), 75-81.
- Palabıyık, M. Hanifi. "Toplumsal Cinsiyet Ve İslam Düşüncesinde Kadın". *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi* 1/2 (ts.), 81-100.
- Pınar, Gül vd. "Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları". *Tıp Araştırmaları Dergisi* 7/2 (2009), 105-113.
- Savaş, Gökhan. "Türkiye'de Yaşayan Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Eşit(siz)liği Algısı". *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi* 1/2 (2018), 101-121.
- Sayar, Serap- Yarar, Selen. "Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklardan Korunmaya İlişkin Bilgi Ve Tutumlarının İncelenmesi". *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi* 9/2 (2021), 732-745.
- Süt, Hatice K. vd. "Hemşirelik bölümü yaz okulu öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler". *TAF Prev Med Bul* 14/4 (2015).
- Tekindal, Satılmış. *Nitel, Nicel, Karma Yöntem Araştırma Desenleri ve İstatistik*. Ankara: Nobel Akademik yayıncılık, 2021.
- Tokuç, Burcu vd. "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki, İstemli Düşükler Ve Kontraseptif Kullanımı Konusundaki Görüşleri". *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi* 9/3 (2011).
- Topuz, İlhan. "Dinî Değerlerin Karar Alma Süreçlerindeki Etkisi". *Marife Kış* (2013), 69-88.
- Tunçdemir, Nihan O. "Üniversite Gençliğinin Evlilik Öncesi Cinselliği Ve Bekareti İnşası". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/67 (2019).
- Turkarlan, Nesrin- Yurtkuran, Semra. *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğin Kuruluşuna İlişkin Görüş ve Düşünceleri*. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yay., 2007.
- Vefikuluçay, D. vd. "Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları". *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 14/2 (2007), 12-27.
- Yaman, A. *Ahlak ve Hukuk Ekseninde Aile Hayatımız*. Ankara: DİB Yayınları, 2015.
- Yatkin, Nihat. "İslam'da Evlilik ve Eş Seçiminde Dindarlığın Tercih Edilmesi". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 33 (2010).
- Yıldıray, Burcu- Balcı Çelik, Seher. "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Evlilik Dışı Cinsel Yakınlığa Yönelik Tutumlar". *Mavi Atlas* 8/2 (2020), 196-209.

Yıldırım, Nur Hilal. *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri İle Evliliğe Yükledikleri Anlam Ve Eş Seçme Kriterleri Arasındaki İlişki*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Yılmaz, Duygu Vefikuluçay vd. "Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 6/1 (2009).

Türkiye'de Evlilik Tercihleri. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Nisan 2015.

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/nisa-suresi-4/ayet-1/kuran-yolu-meali-5>
(son erişim tarihi: 03.04.2023)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/araf-suresi-7/ayet-189/kuran-yolu-meali-5>
(son erişim tarihi: 03.04.2023)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/bakara-suresi-2/ayet-282/kuran-yolu-meali-5> (son erişim tarihi: 03.04.2023)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/bakara-suresi-2/ayet-226/kuran-yolu-meali-5> (son erişim tarihi: 03.04.2023)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/bakara-suresi-2/ayet-236/kuran-yolu-meali-5> (son erişim tarihi: 03.04.2023)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-1/talak-suresi-65/ayet-1/kuran-yolu-meali-5>
(son erişim tarihi: 03.04.2023).